

Szobrok, bemutatók a kultúra napján

Himnuszunk születésnapján, a magyar kultúra napján Szegeden is gazdag a program. Ma 15 órakor a város kulturális intézményeinek képviselői megkoszorúzzák a Dóm téri nemzeti emléksarkokban Kölcsey Ferenc szobrát, beszédet mond Mader Béla, az egyetemi könyvtár főigazgatója. A restaurált alsóvárosi Mária-szoborcsoportot Ráday Mihály ajánlja a szegediek figyelmébe ma 16 órakor a Kass Galériában. A Szegedi Nemzeti Színházban a díszünnepség 17 órakor kezdődik: ünnepi beszédet mond Botka László polgármester, átadja a Szeged Kultúrájáért díjakat, és más elismeréseket, majd a színház művészei bemutatják Bartók Béla A kékszakkallú herceg

vára című egyfelvonásos operáját.

A szombat az avatőnnepségeké. Az Anna-kút ünnepélyes átadása 11 órakor kezdődik, 15 órakor pedig Pukánszky Béla, az egyetem oktatási rektorhelyettese leplezi le Szécsi József karnagy emléktábláját a Ságvári gimnázium falán. A 80. születésnapját ünneplő Péter Lászlóval Olasz Sándor és Csapody Miklós beszélget 16 órakor a Somogyi-könyvtár szőregi fiókkönyvtárában.

Dante Isteni színjátékának magyar alkotók által készített illusztrációit mutatja az a tárlat, amelyet Kass János Kossuth-díjas grafikusművész nyit meg vasárnap 17 órakor az Olasz Kulturális Központban.

Hiánylista alapján indul a Lépj egyet előre! program

Keresett szakmákat tanulhatnak, ingyen

A munkaügyi minisztérium igyekszik összehangolni a munkaerő-piaci igényeket a szakképzéssel: jövő őszig négy milliárd forinttal támogatja a hiányszakmákban továbbtanulókat.

Épületburkoló, kőműves, cipőfelsőrész-készítő, adminisztrátor, varró, pék, villamos- és trolivezető, NCC-gépkezelő, esztergályos – áll többé között a foglalkoztatási hivatal Csongrád megyei hiányszakmákat felsoroló toplistája élen a www.afsz.hu honlapon. De igény van ápolóra, biológusra, botanikusra, zoológusra, ökológusra, bolti pénztárosra, bútorasztalosra is. Az összeállítás 251 szakirány 61 keresett képzését tünteti fel. A lista folyamatosan frissül. A szaktárca új kezdeményezése, a Lépj egyet előre! program jövő őszig négy milliárd forintból finanszírozza a keresett szakmákat tanulókat – a megyében 475 főt.

Akkreditált képzőhelyek jelentkezhetnek, amelyek a munkáltatók igényeinek megfelelő irányban oktatnak minimálisan 150, maximálisan 800 órás tanfolyamokon – hangsú-

lyozta Mészáros Tibor. A Csongrád Megyei Munkaügyi Központ igazgatóhelyettese kiemelte: az intézmények és civil szervezetek mellett a tanulni vágyókat is várják. Azokra számítanak, akik elmúltak 16 évesek és felzárkóztató képzéssel kívánják általános iskolai bizonyítványt szerezni, vagy nyolc osztállyal szakképesítést szerezni, illetve érettségijük vagy szakképesítésük mellé másik szakmát, piacépes ismereteket tanulnának.

A szakminisztérium adatai alapján a hazai felnőtt lakosság 40 százaléka szakképzetlen. A kétféle érintett 90 százaléka munkaviszonyban áll, ezért a munkaügyi központ elsősorban felnőtt dolgozók jelentkezésére számít. Az oktatás térítésmentes, a sikeres vizsgázókat a program végén egyhavi minimálbérnek megfelelő prémiummal jutalmazták.

Tájékoztatás a munkaügyi kirendeltségeken, a képzési helyeken, az egylepes@lap.hu internetes címen és az 1/323-3230 számú telefonszámon.

D. T.

Magyar tudósok eredményeit viszi tovább a világhírű szegedi kutatócsoport

A skizofrénia és az epilepszia gyógyításában segíthetnek

A Tamás Gábor (balról) vezette szegedi kutatócsoport szenzációs felfedezése ideggyógyászati áttörés lehet

Fotó: Schmidt Andrea

Tamás Gábor neurobiológus szegedi kutatócsoportjának szenzációs eredményét közölte a világ egyik legtekintélyesebb tudományos lapja: az agykéreg idegsejtjeinek „karmesterét” fedezték fel. Csúcsteljesítményük nem pusztán alaptudományos áttörés, az ideggyógyászatban is fontosnak látszik.

– Az általunk vizsgált idegsejtet tartotta eddig a tudomány a leghatékonyabb gátlósejtnek az agykéregben. Egyedüli sejtnek az idegsejtnek arra a részére kapcsolódik, ahol eldől, hogy a sejt aktívan működik vagy gátolt – magyarázta kutatásuk lényegét közérthetőre fordítva Tamás Gábor neurobiológus. A harminchat éves kutató eredményes, sőt bravúrkísérletekkel büszkélkedő laboratóriumot vezet a Szegedi Tudományegyetem Összehasonlító Élettani Tanszékén, és több külföldi egyetemen is tanít.

– Ugyanolyan kémiai anyagot szabadít fel, mint a gátlósejt, ezért gondolták, hogy gátló hatású. Kutatásaink alátámasz-

tották, hogy hatékonyan működik, de nem azért mert gátló, hanem azért, mert serkentő sejt. Mégpedig annyira serkentő, hogy eddig nem is tudtuk, hogy létezik ilyen nagy hatású sejt. Gyakorlatilag azt hitték mindezt, hogy mint karmester a zenekart, ez irányítja a többi sejtet, a zenészeket, és intésére elhallgatnak. Ennek ellenkezőjére jöttünk rá: a karmester nem pusztán int, hanem azt is megmondja, hogy a zenészek melyik csoportja mikor játsszon – alkalmaz hétköznapi hasonlatot.

A Tamás Gábor kutatócsoportjában közreműködő biológusok és programozók – Komlósi Gergely, Molnár Gábor, Oláh Szabolcs, Simon Anna, Szabadics János, Tóth Éva és Varga Csaba – elmúlt két évüket döntően ennek a hipotézisnek az igazolásával töltötték. Most léptek a nyilvánosság elé, felfedezésüket a legtekintélyesebb tudományos szaklap, a Science közölte. Szenzációs eredményükkel két magyar neurobiológus eredményeit írták felül. A sejtet ugyanis először Szentágothai János írta le, és különleges gyertya-

tartó formájáról kandelábersejtnek nevezte el a hetvenes évek elején. A magyar Nobel-díjra jelölt tudós munkáját az Oxfordban kutató Somogyi Péter – ugyancsak Nobel-díjra jelölték – vitte tovább, amikor feltérképezte a sejtek kapcsolatát.

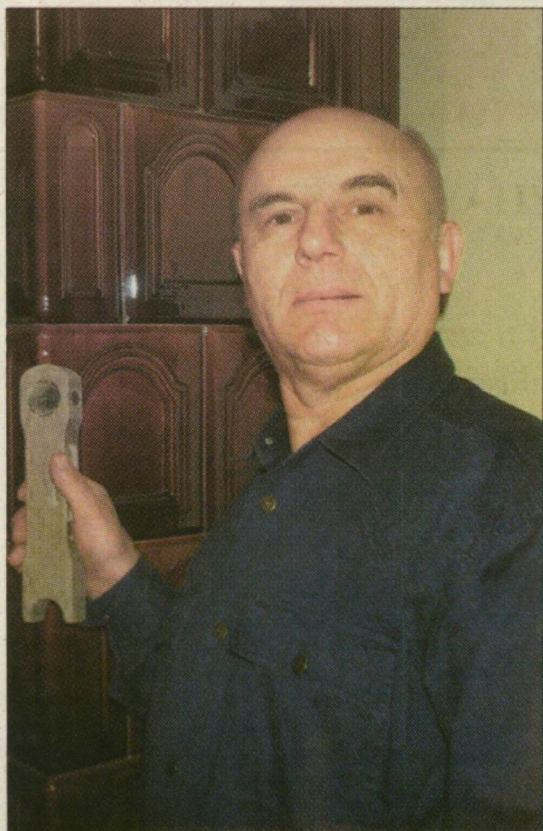
A sejt az agykéregben, a szürkeállományunkban fordul csak elő, az agy más részében, sőt a test más részein sem lelhető fel. A szürkeállomány a magasabb rendű agyi működés, azaz például a gondolkodás helye. A szegedi idegsebészeti klinika munkatársaival – Barzó Pállal az élen – együttműködésben kimutatták, hogy a kandelábersejt az emberi agyban is a rácsállókéhoz hasonlóan működik. Ezeknek a kandelábersejtnek jelentős szerepet tulajdonítanak a skizofrénia és az epilepszia. A tudathasadásban és az epilepsziában ezeknek az idegsejtnek a kapcsolatai ugyanis megváltoznak, ezért a szegedi kutatócsoport eredménye nemcsak alaptudományi jelentőséggel bír, hanem ideggyógyászati haszna is lehet a jövőben.

DOMBAI TÜNDE

MESTERSÉGEK DICSEJÉTE

Török Gyula kályha- és kandallókészítő (59 éves)

Még nem épített két egyformát

A kályhák építése sok kétkezi munkát és nagy precizitást igényel

Fotó: Szabó Imre

Ezek a hetek sokak számára a döntéskényszer hetei: február közepéig-végéig választani kell a 14–16 és a 18–20 éveseknek is: mi legyen, ha nagy lesznek? Vagy legalább beállni egy útra, melynek végén valamilyen szakma, foglalkozás sejlik föl. Ebben a nem politikai, hanem életpálya-választási időszakban bemutatunk néhány mesterséget. Hátba ötletet adhatunk.

A makói kályha- és kandallóépítő-mester, Török Gyula Szegeden, az azóta már megszűnt Cserépkályha Készítő Ktsz.-ben tanulta ki a szakmát a hatvanas évek elején. Választásával semmiféle családi tradíciót nem követett, ugyanakkor örül neki, hogy fia már követi őt a pályán. Huszonöt évvel ezelőtt lett vállalkozó, azóta készíti a szebbnél szebb cserépkályhákat, no meg a kandallókat – utóbbiakból mostanában egyre többet. Évente körülbelül negyven darabot tud elkészíteni, egy-egy nagyjából egyheti munkát igényel. Az utóbbi években azt tapasztalja, bár a földgázfűtés elterjedése egy időre visszavetette a kályhák népszerűségét, most újra reneszánszát éli a hagyományos tüzelés. Ennek egyaránt oka a földgáz magas ára és a szállítás körüli az utóbbi időben tapasztalt bizonytalanság, illetve hogy az emberek felfedezték: a kályha más hőérzetet ad, mint egy radiátor vagy egy gázkazán. Arról már

nem is beszélve, hogy egy szép cserépkályha dísz a lakásnak, otthonos hangulatot teremt.

Török Gyula hivatásában a sokszínűséget szereti a leginkább. Bár többnyire katalógus alapján dolgozik és szem előtt tartja a megrendelők igényeit, azért saját ötleteit, elképzeléseit is bele tudja vinni a munkába. A legszívesebben régi stílusú, szecessziós polgári kályhákat épít csinos sarkokkal, párkánnyal, sőt tornyokkal. Ugyancsak népszerűek a világító ajtók. S persze változatos maga a cserép is, amiből a kályha készül: akár egyedi díszítésűt, mintázatú is lehet rendelni. Bár évtizedek óta a pályán van, Török Gyula két egyforma kályhát még nem épített. A jó cserépkályha egyébként száz évig, sőt akár tovább is megmarad.

Az ötvenkilenc esztendő makói kályhaépítőnek fia van segítségére a munkában, ő veszi majd át tőle a stafétabotot. Ugyanakkor szomorúan jegyzi meg: kihalófélben a szakma, Makón rajtuk kívül már nem is műveli senki – képzés is csak Budapesten van. Hogy miért nem érdeklődnek a fiatalok ez iránt a mesterség iránt? Talán azért nem – vélekedik Török Gyula – , mert nagyon sok kézimunkát és nagy precizitást igényel. Talán ezért is alakult úgy, hogy mára csak azok művelik, akik igazán szeretik – mondja.

SZABÓ IMRE

Kommandósok akciója Szegeden

Látványos rendőrségi akció tanúi lehetnek, akik tegnap délután négy óra tájban Szegeden a Csongrádi sugárút és a Rózsa utca kereszteződésénél jártak. Kommandósok kiszállítottak egy férfit az autójából, majd elvitték. Az esettel kapcsolatban megkérdeztük Vad Róbertet, a megyei rendőr-főkapitányság sajtóreferensét, aki mindezt megerősítette. Azt is elmondta viszont, hogy ami történt, az egy nagyobb, összehangolt rendőri akció része volt. A munka még folyik, és az intézkedés irányítói úgy ítélték meg, jobb, ha nem jut ki ennél több információ.

A határidő lejárt: február közepe

Már olvasható az Országos Területfejlesztési Hivatal (www.oth.gov.hu) honlapján a magyarországi régiók és megyék számára kiírt területfejlesztési pályázati felhívások jelentős része. A forrásokhoz január közepe óta hozzá lehet férni.

Idén jelentősen megnőtt a hazai régiók és megyék által önállóan elosztható hazai területfejlesztési támogatások összege, mivel a kormány szándékai szerint az emberek életét érintő döntéseknek helyben kell megszületni. A regionális fejlesztési tanácsok a 2007-re áthúzódó kötelezettségvállalásokkal együtt több mint 25 milliárd, a megyei területfejleszté-

si tanácsok pedig 19 milliárd forint felett dönthetnek.

A régiókban a legfontosabb támogatható célok a munkahelyteremtő beruházások, az önkormányzatok termelő és humán infrastruktúra fejlesztései, a turisztika, az önkormányzati utak felújítása, a közmunkaprogramok, a belterületi utak és kerékpárutak fejlesztése. Külön pályázati felhívásokat tettek közzé a megyei területfejlesztési tanácsok a kedvezményezett és a leghátrányosabb helyzetű térségekben megvalósuló beruházások támogatására. A regionális fejlesztési és megyei területfejlesztési tanácsok által meghirdetett pályázatok beadási határideje 2006. február 15.